

DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programının Öğretim Planlarındaki Değişimlerin Değerlendirilmesi¹

Evaluation of Changes in Curriculum of DEU BEF Geography Teaching Undergraduate Program

Erim CANTÜRK Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, erimcanturk@gmail.com

Raziye ÇAKICIOĞLU OBAN Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, raziye.oban@deu.edu.tr

Cantürk, E. ve Çakıcıoğlu Oban, R. (2022). DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programının öğretim planlarındaki değişimlerin değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (2), 1099-1122.

Geliş tarihi: 14.11.2022

Kabul tarihi: 29.11.2022

Yayımlanma tarihi: 28.12.2022

Öz. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı, kuruluş tarihi itibarıyla (1982) Türkiye'nin köklü coğrafya eğitimi veren ve günümüzde faaliyet gösteren 7 coğrafya öğretmenliği programından biridir. Bu çalışmanın amacı da tarihsel süreç içerisinde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programında uygulanan öğretim planlarında yaşanan değişimleri (ders adı, sayısı, saati, kredileri ve içerikleri) detaylı olarak incelemek ve değerlendirmektir. Bu araştırma ile DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının kurum hafızası oluşturulmasında önemli bir rol oynayacaktır. Coğrafya öğretmenliği lisans programlarının öğretim planlarını ele alan ve ilgili örneklem çerçevesinde çok az sayıda çalışma olması araştırmanın özgün değerini ortaya koymuştur. Çalışma, coğrafya eğitimi veren programların özelliklerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi gerektiğinin farkına varılmasını sağlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tüm incelemelerde literatür taraması yapıldıktan sonra nitel araştırma yöntemlerine bağlı olarak doküman incelemesi ve betimsel analiz yöntemlerinden faydalanılmıştır. Çalışmanın veri toplama araçlarını Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nden izinler ile temin edilen dokümanlar (2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 eğitim öğretim yıllarına ait DEÜ BEF Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim planları) oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda yıllar içerisinde öğretim planlarında bulunan alan eğitimi ders sayılarının, ders saatlerinin ve ders kredilerinin önemli ölçüde düştüğü tespit edilmiştir. Yıllar içerisinde alan eğitimi dersleri güç kaybederken, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri güç kazanmıştır. Bu bağlamda coğrafya öğretmenliği programının öğretim planlarının uzman görüşlerine başvurularak yeniden düzenlenmeye ihtiyaç duyduğu belirtilebilir. Çalışma, öğretim planlarında yaşanan sık değişimlerin coğrafya eğitimine gösterdiği olumsuz etkileri işaret edip güncel durumda ve gelecekte planlarda izlenmesi gereken stratejilerin belirlenmesinde yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim planı, Lisans, Program, Coğrafya eğitimi.

Abstract. Dokuz Eylul University Buca Education Faculty Geography Teaching program is one of the 7 geography teaching programs in Turkey that provides deep-rooted geography education and operates today as of its establishment date (1982). The aim of this study is to examine and evaluate in detail the changes (course name, number, hours, credits and contents) in the teaching plans implemented in the Geography Teaching program of Dokuz Eylül University Buca Education Faculty in the historical process. With this research, DEU BEF Geography Teaching program will play an important role in creating an institutional memory. The fact that there are very few studies dealing with the curriculum of geography teaching undergraduate programs within the framework of the relevant sample has revealed the original value of the research. The study made it

¹ Yüksek lisans tezinden üretilen bu çalışmanın kısa metni 07-09 Ekim 2022 tarihinde Karabük'te düzenlenmiş olan 4. Uluslararası Coğrafya Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

possible to realize that the characteristics of the programs that provide geography education should be examined comprehensively. Qualitative research method was used in the research. In all studies, after literature review, document review and descriptive analysis methods were used depending on qualitative research methods. The data collection tools of the study were documents obtained with permission from Dokuz Eylul University Buca Education Faculty (DEU BEF Geography Education Department teaching plans for the 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 academic years.) form. As a result of the study, it has been determined that the number of field education courses, course hours and course credits in the curriculum have decreased significantly over the years. While field education courses have lost power over the years, vocational knowledge and general culture courses have gained strength. In this context, it can be stated that the teaching plans of the geography teaching program need to be rearranged by referring to the expert opinions. The study will point out the negative effects of the frequent changes in the teaching plans on geography education and will help in determining the strategies that should be followed in the current situation and in the future plans.

Keywords: Curriculum, Undergraduate, Program, Geography education.

Extended Abstract

Introduction. The aim of this study is to examine and evaluate in detail the changes (course name, number, hours, credits and contents) in the teaching plans implemented in the Geography Teaching program of Dokuz Eylül University Buca Education Faculty in the historical process. In addition, it is aimed to present the development of the program concretely by examining the changes related to the study. Thus, it is thought that the steps to be taken for the development of the program in the future should be in which direction, in other words, it will become an important data source for future planning.

Method. In this study, qualitative research method was used to examine the structure and change processes of the teaching plans of Dokuz Eylül University Buca Education Faculty Geography Teaching program in the historical process. The case study pattern was used while examining the features of the curriculum of the program.

After the literature review was made, document review and descriptive analysis methods were used depending on the qualitative research methods. The data collection tools of the study were documents obtained with permission from Dokuz Eylül University Buca Education Faculty (DEU BEF Geography Education Department teaching plans for the 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 academic years.) form.

Results. In the study, the teaching plans of the academic years of 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019, which show significant differences from each other, were examined in detail. It has been determined that the number of field education courses, course hours and course credits in the curriculum have decreased significantly over the years.

The number of courses, course hours and course credits of the general culture and vocational knowledge courses in the relevant education plans have all increased. While field education courses have lost power over the years, vocational knowledge and general culture courses have gained strength. This situation is an extremely negative development for the field education given in the department.

The increase in the number, hours and credits of general culture and vocational knowledge courses in the current education plan are positive developments for general culture and vocational knowledge proficiency.

It is possible that the existing teaching plan after the changes will affect the KPSS proficiency of the students negatively in the field knowledge test and positively in the educational sciences and general culture tests.

Discussion and Conclusion. All the geography teaching programs in our country and the teaching plans of the DEU BEF Geography Teaching program should be rearranged. In particular, the necessary importance should be given to the field education courses, as in the old curriculum.

While the teaching plans are being rearranged, the opinions of the faculty members of the DEU BEF Geography Education Department should be consulted during the determination of the number of courses, hours and credits. The areas of expertise of the faculty members should be taken into account while choosing the courses. The courses in the plan should be given weight according to the topics used in the KPSS field exam.

Giriş

Türkiye’de coğrafya eğitiminin çağdaşlaşması yolunda ilk adımların 1915 ve 1940 yılları arasında atıldığı düşünülmektedir. Bu dönem aralığında kuruluş ve kurumsallaşma süreci hız kazanmıştır. (Gümüşçü, 2019).

Gümüşçü ve Karakaş Özür (2016) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, 1915-1941 yılları arasındaki bu dönem; 1915-1923, 1923-1933 ve 1933-1941 dönemleri olarak sınıflandırılmıştır. Bu dönemler aralığında coğrafya bilimini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen kurumsal değişimler olduğu belirtilmiştir.

Akademik anlamda modern coğrafyanın gelişim tarihi kısadır ve batı ülkelerinde uygulanan eğilimlere göre ülkemizde ilk temeller atılmıştır. Ülkemizde bilimsel anlamda coğrafyanın yer edinmesi amacıyla yurt dışından getirilen coğrafya profesörleri ile başlayan süreç daha sonra yurt dışında eğitim alan Türk vatandaşlarının üniversitelerde istihdamı ile devam etmiştir (Koçman, 1999).

Ülkemizde coğrafya eğitimi veren ilk bölüm kuruluş tarihi 1915 öncesine uzanan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ne bağlı olan Coğrafya Bölümü’dür. Uzun yıllar boyunca coğrafya eğitimi sadece bu bölümde devam etmiştir. 1935 yılında Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nin kuruluşuyla coğrafya eğitimi veren kurum sayısı 2 olmuştur. Coğrafya eğitimi ve çalışmalarına bu iki bölüm 1974 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi’nde Coğrafya Bölümü’nün kuruluşuna kadar öncülük etmiştir. 1974’te Erzurum Atatürk Üniversitesi’nde Coğrafya Bölümü’nün kurulmasından sonra 1980 yılında kurulan Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ülkemizde coğrafya eğitimi veren 4. kurum olmuştur (Doğanay, 1994).

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi’ne bağlı olan Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı ise 1982 yılında kurulmuştur. Önce Sosyal Bilimler Bölümü içerisinde Coğrafya Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, 1998 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sonucu Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü’ne ana bilim dalı olarak bağlanmıştır (“Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi”, 2021). Günümüzde ise Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü’ne bağlı olarak eğitim ve öğretim süreçlerini devam ettirmektedir.

1997-1998 eğitim öğretim yılında eğitim fakültelerine bağlı coğrafya öğretmenliği programı sayısı 14 iken günümüzde bu sayı çeşitli nedenler ile 7’ye gerilemiştir. Bu nedenler arasında coğrafya eğitimi veren programlar hakkında öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamaları, programların yeteri kadar tanıtılmaması, programların tanıtılmasını sağlayan ve değişim süreçlerini irdeleyen çalışmaların eksikliğinin de olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı tarihsel süreç içerisinde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programında uygulanan öğretim planlarında yaşanan değişimleri (ders adı, sayısı, saati, kredileri ve içerikleri) detaylı olarak incelemek ve değerlendirmektir. Ayrıca çalışma ile ilgili değişimler incelenerek programın gelişiminin somut olarak ortaya konması amaçlanmaktadır. Böylece ileride programın gelişimi için atılması gereken adımların hangi yönde olması gerektiği, başka bir deyişle gelecekteki planlamalar için önemli bir veri kaynağı haline dönüşeceği düşünülmektedir.

Araştırma coğrafya eğitimi veren programların incelenmesine yönelik bir çalışma olup örneklem olarak köklü bir geçmişi olan Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı seçilerek detaylı çerçevede incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada tarihsel süreçte Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı öğretim planlarının yapısı ve değişim süreçlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Programın öğretim planlarının özellikleri incelenirken durum çalışması deseninden faydalanılmıştır. İncelemelerde literatür taraması yapıldıktan sonra nitel araştırma yöntemlerine bağlı olarak doküman incelemesi ve betimsel analiz yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Araştırma T.C Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'nin 17.03.2021 tarih ve E-87347630-640.99-30696 sayılı yazısı, T.C Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'nin 12.04.2021 tarihli E-87347630-640.99-42751 sayılı yazısı ile TC. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 31.03.2021 tarihli E-85316909-640.99-36881 sayılı yazısı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye'de bulunan, lisans düzeyinde eğitim veren ve sayısı 7'yi bulan bütün coğrafya öğretmenliği programları oluşturmaktadır. Bu programlar şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 1.

Çalışmanın Evrenini Oluşturan Türkiye'deki Coğrafya Öğretmenliği Programları

Üniversite	Fakülte	Program
Atatürk Üniversitesi (Erzurum) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)	Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Buca Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Gazi Üniversitesi (Ankara) Marmara Üniversitesi (İstanbul)	Gazi Eğitim Fakültesi Atatürk Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)	Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği

Kaynak: ÖSYM (2020)

Örneklem olarak ise Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı seçilmiştir. Örneklem olarak Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programının seçilmesinde; coğrafya öğretmenliği programları arasında en eski kuruluş tarihlerinden birine sahip olması, rahat erişilebilirlik, zamanın ekonomik kullanımı, daha önce bu alanda çalışmanın olmaması ve araştırmacının Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencisi olması etkilidir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın veri toplama araçlarını Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nden izinler ile temin edilen dokümanlar (2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 eğitim öğretim yıllarına ait DEÜ BEF Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim planları) oluşturmaktadır. 2002-

2007 yılları arasında uygulanan öğretim planlarına erişilemediği için ve 2012-2013, 2013-2014, 2015-2016, 2016-2017 ve 2017-2018 ve 2019-2020 eğitim öğretim yılı planları daha önce uygulanan planlardan farklılık göstermemesi nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel özellikteki bir araştırmayı gerçekleştirmek için verilerin, nitel veri analizleri ile ele alınması gerekmektedir. Nitel olan bu çalışmayı ortaya çıkarmak için nitel veri analiz biçimlerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelir. Her nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşır ve veri analizinde birtakım yeni yaklaşımlar gerektirir. Veri analizinde her araştırmacı için üç önemli temel kavram vurgulanmaktadır:

- Betimleme
- Analiz
- Yorumlama

Çalışmada veri analizi belirtilen üç temel kavram dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir

Bulgular

Araştırmanın problem cümlesi "Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği lisans programı ile öğretim planlarının işleyişi ve içerikleri arasında nasıl bir ilişki vardır?" olarak belirlenmiştir. Problem sorusuna yanıt verebilmek için 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 eğitim öğretim yıllarına ait DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim planları verileri betimsel yöntem ile analiz edilerek tablo ve grafikler ile desteklenmiştir.

2002-2007 yılları arasında uygulanan öğretim planlarına erişilemediği için ve 2012-2013, 2013-2014, 2015-2016, 2016-2017 ve 2017-2018 ve 2019-2020 eğitim öğretim yılı planları daha önce uygulanan planlardan farklılık göstermemesi nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır.

2000-2001, 2008-2009, 2010-2011 eğitim öğretim yıllarına ait öğretim planları 5 yıl, 2014-2015 ve 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planları 4 yıl olarak uygulanmaktadır. Öğretim planları arasındaki değişimler incelenirken 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren programın eğitim süresinin YÖK tarafından 5 yıldan 4 yıla düşürülmesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Önceki yıllara ait öğretim planlarını ana bilim dalı önerirken, 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan öğretim planını YÖK düzenlemiştir.

Tablo ve grafiklerde toplam ders havuzunda bulunan seçilebilecek tüm ders sayıları, ders saatleri ve ders kredileri belirtilmiştir. Ders dağılımları ise ÖSYM'nin sınıflandırdığı gibi alan eğitimi (AE), genel kültür (GK) ve meslek bilgisi (MB) dersleri olarak ifade edilmiştir. İlgili öğretim planlarının alan eğitimi dersleri seçmeli dersler dahil olmak üzere fiziki coğrafya dersleri, beşerî coğrafya dersleri ve karma dersler olarak gruplandırılmıştır.

2000-2001 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan öğretim planı, 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren yürürlüğe giren "Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma" süreci sonrası DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'nda uygulanan ilk öğretim planlarından biridir. "Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma Süreci" sonrası eğitim fakültelerinde uygulanan 3,5 dönem alan

eğitimi dersleri ve genel kültür dersleri 1,5 dönem ise meslek bilgisi dersleri formatı DE BEF Coğrafya ğretmenliği programında da uygulanmıştır.

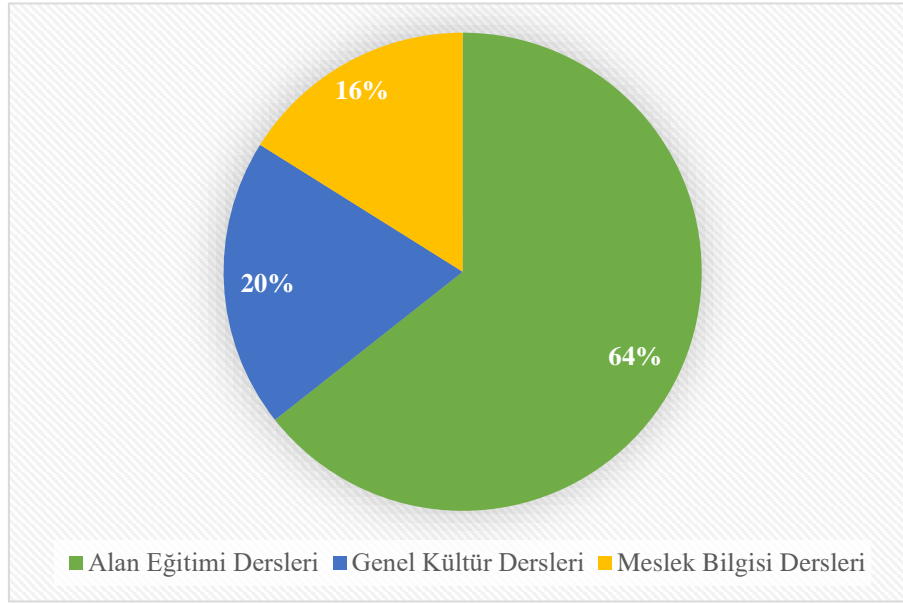
Tablo 2.

2000-2001 Eğitim ğretim Yılı DE BEF Coğrafya ğretmenliği ğretim Planı Ders Dağılımı

Dersler	Toplam Ders Sayısı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
Alan Eğitimi Dersleri	56	146	-
Genel Kültür Dersleri	17	30	-
Meslek Bilgisi Dersleri	14	58	-
Toplam	87	234	-

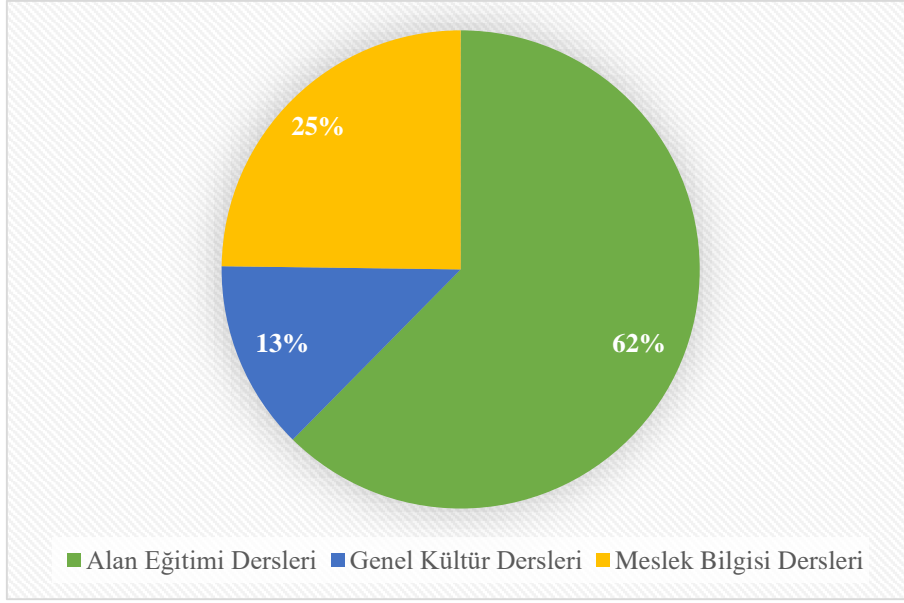
Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 2’de DE BEF Coğrafya ğretmenliği programının 2000-2001 eğitim ğretim yılına ait ğretim planının ders dağılımları belirtilmiştir. Öğretim planında bulunan toplam 87 dersin; 56’sını alan eğitimi dersleri, 17’sini genel kültür dersleri, 14’n ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır. Toplam 234 olan ders saatlerinin; 146 saati alan eğitimi derslerine, 30’u genel kültür derslerine 58’i ise meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır. İlgili ğretim planında derslerin kredi sayıları belirtilmemiştir.

şekil 1. 2000-2001 eğitim ğretim yılı DE BEF coğrafya ğretmenliği ğretim planında bulunan toplam ders sayısı dağılımının grafik ile gösterimi (%)

şekil 1’de belirtildiği üzere 2000-2001 eğitim ğretim yılı DE BEF Coğrafya ğretmenliği ğretim planında bulunan toplam ders sayısının %64’ alan eğitimi, %20’si genel kültür, %16’sı meslek bilgisi derslerine aittir.

Şekil 2. 2000-2001 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders saati dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 2’de ise 2000-2001 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam saatinin %62’si alan eğitimi, %25’i meslek bilgisi, %13’ü genel kültür derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

2008-2009 eğitim öğretim yılı planı, 2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planı gibi 3,5 dönem alan eğitimi dersleri ve genel kültür dersleri, 1,5 dönem ise meslek bilgisi dersleri formatı halinde DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’nda uygulanmıştır. Ancak 2000-2001 eğitim öğretim yılında kullanılan öğretim planından farklı olarak meslek bilgisi derslerinden 4’ü ilk 2 yıl içerisinde verilmiştir.

Tablo 3.

2008-2009 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Ders Dağılımı

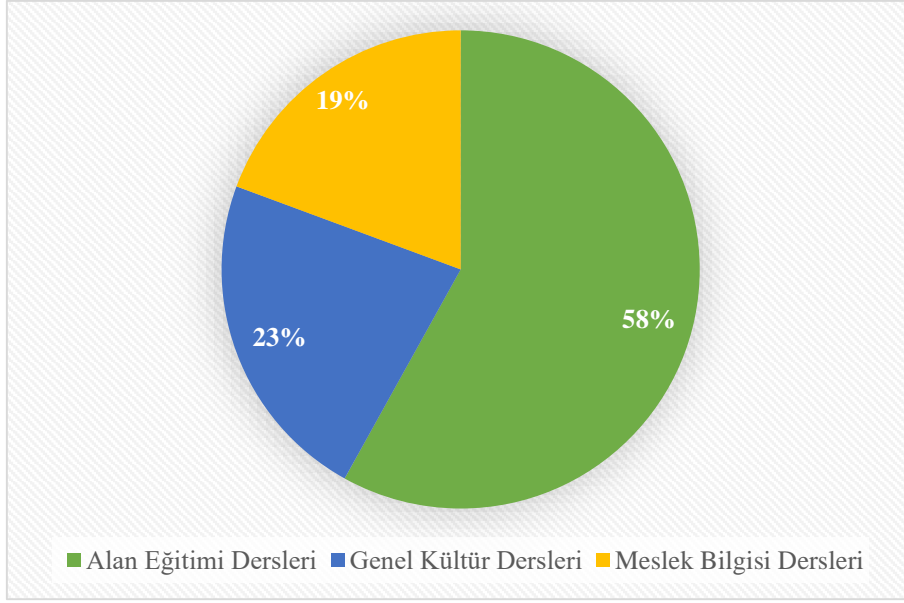
Dersler	Toplam Ders Sayısı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
Alan Eğitimi Dersleri	54	148	-
Genel Kültür Dersleri	21	40	-
Meslek Bilgisi Dersleri	18	67	-
Toplam	93	255	-

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 3’te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 2008-2009 eğitim öğretim yılına ait öğretim planının ders dağılımları belirtilmiştir. Öğretim planında bulunan toplam 93 dersin; 54’ünü alan eğitimi dersleri, 21’ini genel kültür dersleri, 18’ini ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır.

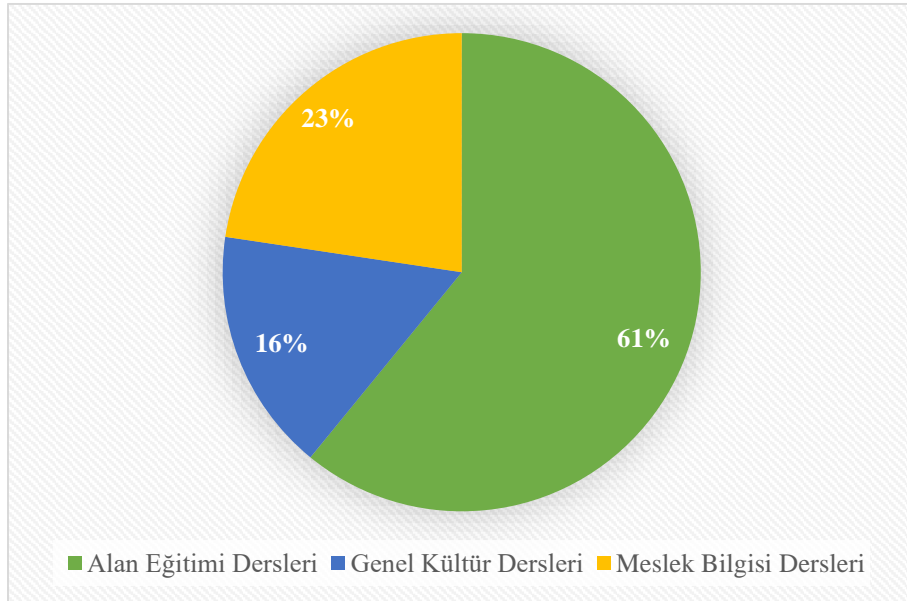
2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında tıpkı 2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında olduğu gibi alan eğitimi derslerinin hem ders sayısı hem de ders saati sayısı bakımından daha fazla olduğu, genel kültür derslerinin sayısının meslek bilgisi derslerine göre daha fazla olmasına rağmen ders saatlerinin daha az olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 3. 2008-2009 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısı dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 3'te belirtildiği üzere 2008-2009 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısının %58'i alan eğitimi, %23'ü genel kültür, %19'u meslek bilgisi derslerine aittir.

Şekil 4. 2008-2009 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders saati dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 4'te ise 2008-2009 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam saatinin %61'i alan eğitimi, %23'ü meslek bilgisi, %16'sı genel kültür derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planı, daha önce uygulanan öğretim planları gibi 3,5 + 1,5 dönem olarak düzenlenmiştir ancak bu öğretim planında geçmişte kullanılan öğretim planları gibi 3,5 dönem alan eğitimi dersleri ve genel kültür dersleri 1,5 dönem ise meslek bilgisi dersleri formatında uygulanmamıştır. Alan eğitimi, genel kültür ve meslek bilgisi dersleri 2010-2011 eğitim öğretim yılı planında toplam 5 dönem içerisinde dağıtılmış halde verilmiştir. Meslek bilgisi dersleri son dönemlerde ağırlıklı olsa da diğer dönemlerde de verilmiştir.

Tablo 4.

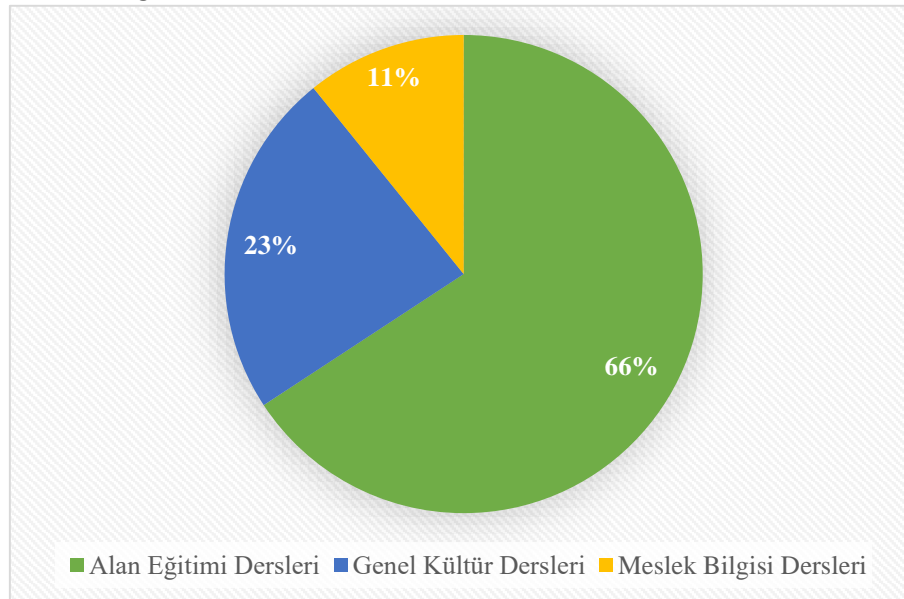
2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Ders Dağılımı

Dersler	Toplam Ders Sayısı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
Alan Eğitimi Dersleri	73	182	252
Genel Kültür Dersleri	26	60	63
Meslek Bilgisi Dersleri	12	45	54
Toplam	111	287	369

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

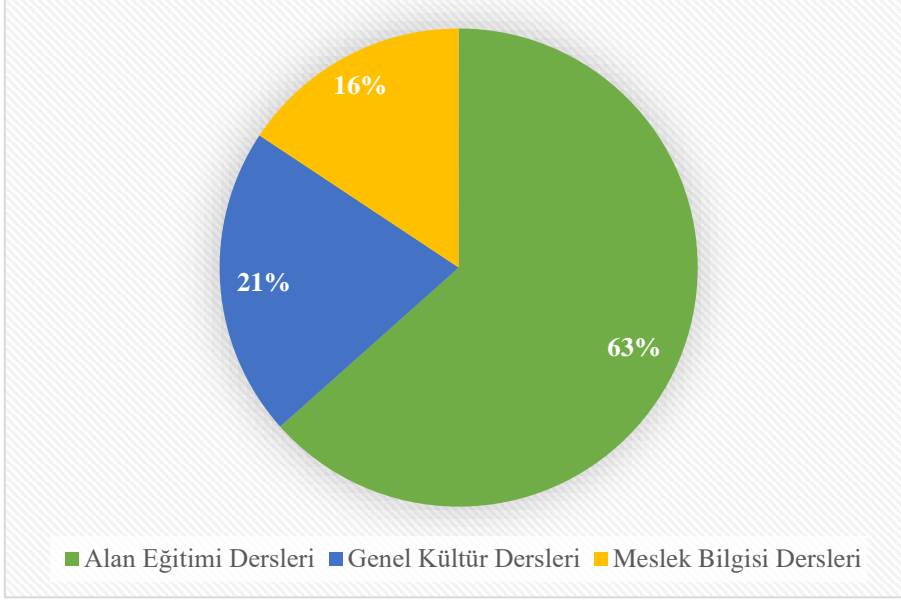
Tablo 4'te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 2010-2011 eğitim öğretim yılına ait öğretim planının ders dağılımları belirtilmiştir. Öğretim planında bulunan toplam 111 dersin; 73'ü alan eğitimi dersleri, 26'sı genel kültür dersleri, 12'sini ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır. Toplam sayısı 287 olan ders saatlerinin; 182 saati alan eğitimi derslerine, 60'ı genel kültür derslerine, 45'i meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır. İlgili öğretim planında bulunan derslerin toplam 369 olan kredi sayılarını ise; 252 krediyle alan eğitimi dersleri, 63 krediyle genel kültür dersleri, 54 krediyle ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır.

Belirtilen 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planının, daha önce incelenen 2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planı ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında olduğu gibi, alan eğitimi derslerinin toplam ders sayısı, ders saati ve ders kredisi genel kültür ve meslek bilgisi derslerine göre daha fazladır.

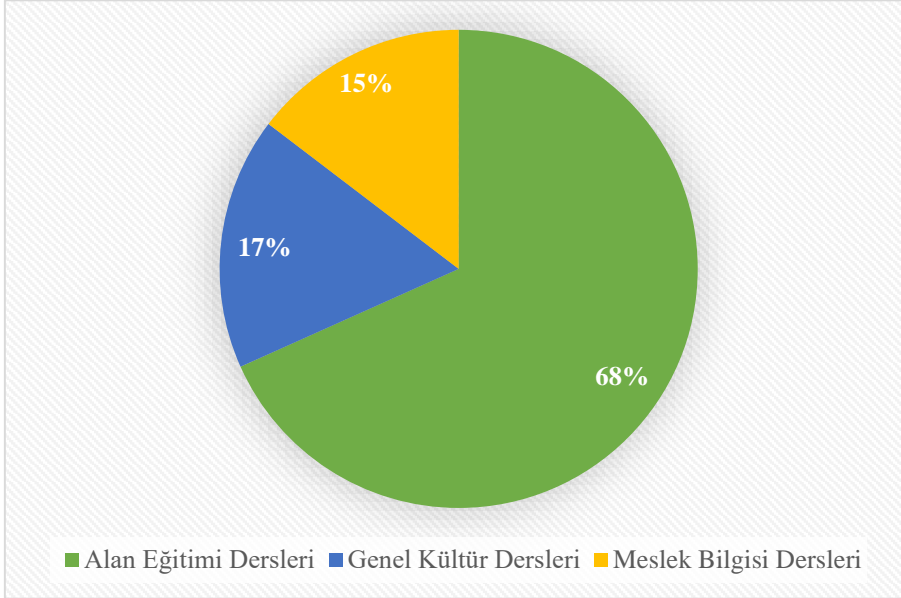
Şekil 5. 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısı dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 5'te belirtildiği üzere 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısının %66'sı alan eğitimi, %23'ü genel kültür, %11'i meslek bilgisi derslerine aittir.

Şekil 6. 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders saati dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 6'da ise 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam saatinin %63'ü alan eğitimi, %21'i genel kültür, %16'sı meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

Şekil 7. 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders kredisi dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 7'de 2010-2011 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam kredisinin %68'i alan eğitimi, %17'si genel kültür, %15'i de meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

2014-2015 eğitim öğretim yılı programı, 1998-1999 eğitim öğretim yılı itibariyle 5 yıla çıkarılan öğretmenlik programlarının eğitim süresinin, 2014-2015 eğitim öğretim yılı itibariyle yeniden 4 yıla düşürülmesi sonrası uygulanan ilk plandır. Plandaki alan eğitimi dersleri, genel kültür dersleri ve meslek bilgisi dersleri 4 yıl içerisinde 8 yarıyıldadır.

Tablo 5.

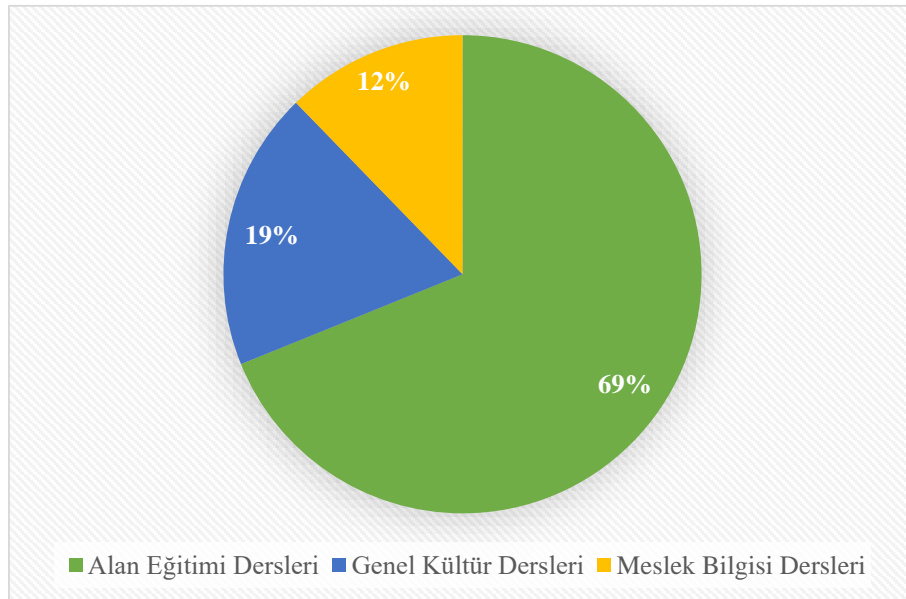
2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Ders Dağılımı

Dersler	Toplam Ders Sayısı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
Alan Eğitimi Dersleri	73	157	207
Genel Kültür Dersleri	20	48	51
Meslek Bilgisi Dersleri	13	47	55
Toplam	106	252	313

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

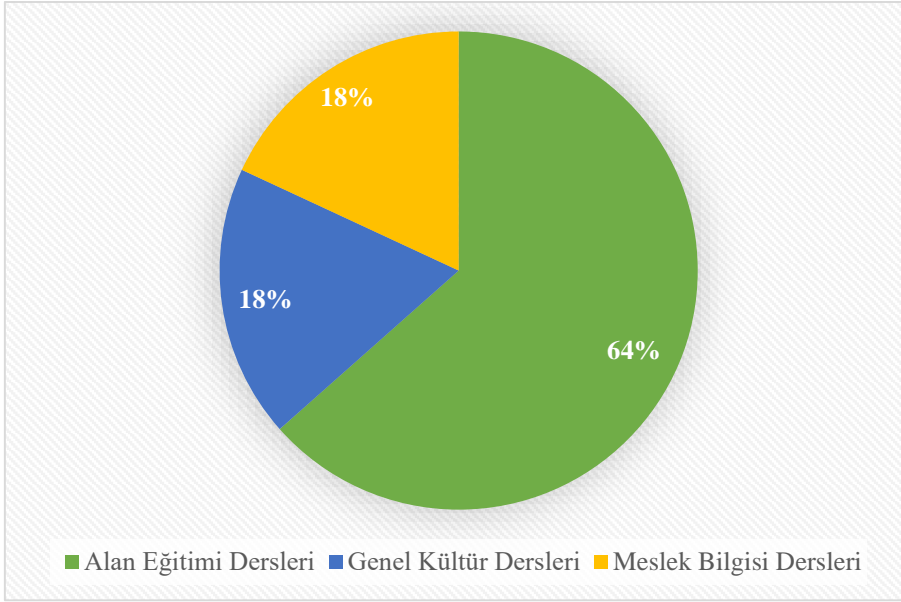
Tablo 5'te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 2014-2015 eğitim öğretim yılına ait öğretim planının ders dağılımları belirtilmiştir. Öğretim planında bulunan toplam 107 dersin; 73'ü alan eğitimi dersleri, 20'si genel kültür dersleri, 13'ünü ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır. Toplam sayısı 260 olan ders saatlerinin; 165 saati alan eğitimi derslerine, 48'i genel kültür derslerine, 47'si meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır. İlgili öğretim planında bulunan derslerin toplam 322 olan kredi sayılarını ise; 216 krediyle alan eğitimi dersleri, 51 krediyle genel kültür dersleri, 55 krediyle ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır.

Belirtilen 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planının, daha önce incelenen 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında olduğu gibi, alan eğitimi derslerinin toplam ders sayısı, ders saati ve ders kredisi genel kültür ve meslek bilgisi derslerine göre daha fazladır. Meslek bilgisi derslerinin sayısı genel kültür derslerinden daha az olmasına rağmen daha fazla kredi içermektedir.

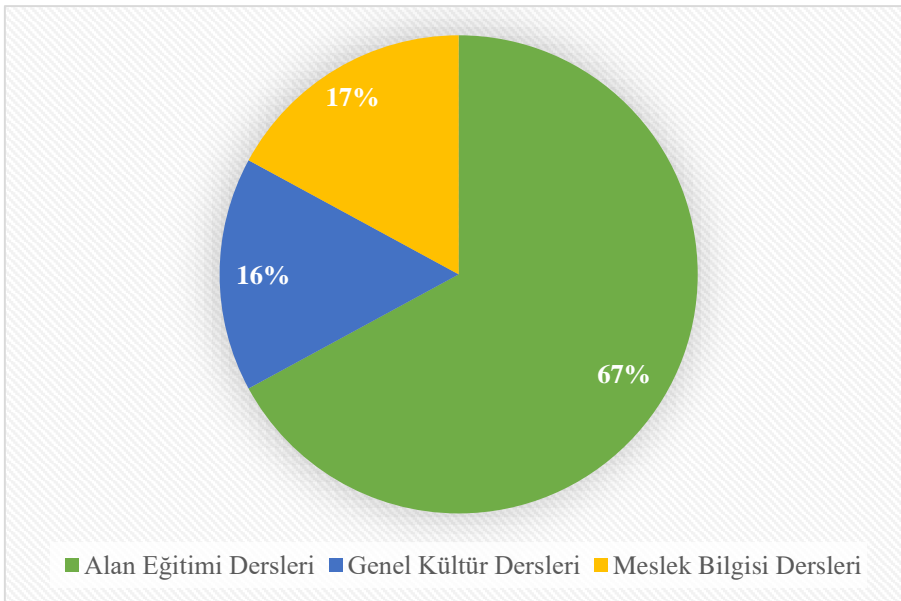
Şekil 8. 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısı dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 8’de belirtildiği üzere 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısının %69’u alan eğitimi, %19’u genel kültür, %12’si meslek bilgisi derslerine aittir.

Şekil 9. 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders saati dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 9’da ise 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam saatinin %64’ü alan eğitimi, %18’i genel kültür, %18’i meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

Şekil 10. 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders kredisi dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 10'da 2014-2015 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam kredisinin %67'si alan eğitimi, %16'sı genel kültür, %17'si de meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

2018-2019 eğitim öğretim yılı planında bulunan dersler 4 yıl 8 yarıyıl içerisinde verilmiştir. Alan eğitimi, genel kültür ve meslek bilgisi dersleri 8 yarıyıl içerisinde karma halde dağıtılmıştır. Daha önce uygulanan öğretim planlarından farklı olarak;

- Alan eğitimi derslerinden; Jeomorfoloji I-II, Jeomorfolojinin Temelleri I-II, Harita Bilgisi ve Kartografya I-II, Klimatoloji I-II, Yerleşim Coğrafyası I-II, Hidrografya I, Toprak Coğrafyası I-II, Türkiye Fiziki Coğrafyası I, Bölgesel Türkiye Coğrafyası I-II-III-IV, Enerji ve Yer Altı Kaynakları I, Klimatoloji Metotları I, Uzaktan Algılama, Yapısal Jeomorfoloji, Türkiye'nin Doğal Zenginlikleri, Türkiye'nin Ekosistemleri I-II, Coğrafyada Alan Araştırmaları, Alan Eğitiminde Araştırma Projesi, Sürdürülebilir Kalkınmanın Coğrafi Temelleri, Türkiye'nin Doğal Mirası I-II, Mekan Analizi I-II gibi dersler kaldırılmıştır.
- Coğrafyaya Giriş, Coğrafya Öğretimi I-II, Afetler Yönetimi, Coğrafya Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Arazi Çalışmaları, Eğitim Psikolojisi, Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Öğretim Teknolojileri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Topluma Hizmet Uygulamaları, Eğitimde Ahlak ve Etik, Özel Eğitim ve Kaynaştırma dersleri yeni öğretim planına dahil edilmiştir.

Tablo 6.

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Alan Eğitimi Dersleri

Fiziki Coğrafya Alan Eğitimi Dersleri	Beşeri Coğrafya Alan Eğitimi Dersleri	Karma Alan Eğitimi Dersleri
Harita Bilgisi Fiziki Coğrafya 1-2	Beşerî Coğrafya 1-2 Siyasi Coğrafya	Coğrafyaya Giriş Coğrafya Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları
Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası Bitki Coğrafyası Matematiksel Coğrafya	Ekonomik Coğrafya 1-2 Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası 1-2 Türkiye'nin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası Kültürel Coğrafya Türkiye Turizm Coğrafyası	Coğrafya Öğretim Programları Coğrafi Bilgi Sistemleri I-II Arazi Çalışmaları Coğrafya Öğretimi 1-2 Çevre Sorunları Afetler ve Afet Yönetimi Coğrafya Ders Kitabı İncelemesi Coğrafya Öğretiminde Materyal Tasarımı Çevre Eğitimi Eğitimde Harita Uygulamaları Ekonomi ve Finans Okuryazarlığı Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi Yakın Çevrenin Mekânsal Analizi

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 7.

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Seçmeli Alan Eğitimi Dersleri

Ders Kodu	Ders Adı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
CAE 5001	Bitki Coğrafyası	2	4
CAE 5002	Coğrafya Ders Kitabı İncelemesi	2	4
CAE 5003	Coğrafya Öğretiminde Materyal Tasarımı	2	4
CAE 5004	Çevre Eğitimi	2	4
CAE 5005	Eğitimde Harita Uygulamaları	2	4
CAE 5006	Ekonomi ve Finans Okuryazarlığı	2	4
CAE 5007	Kültürel Coğrafya	2	4
CAE 5008	Matematiksel Coğrafya	2	4
CAE 5009	Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi	2	4
CAE 5010	Türkiye Turizm Coğrafyası	2	4
CAE 5011	Yakın Çevrenin Mekânsal Analizi	2	4

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 7’de 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planına ait seçmeli alan eğitimi dersleri havuzu bulunmaktadır. Toplam sayısı 11 olan derslerin bir kısmı 8 yarıyıl içerisinde öğrenciler tarafından seçilebilmektedir. Derslerin her birinin 2 ders saati ve 4 kredisi bulunmaktadır.

Tablo 8.

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planı Ders Dağılımı

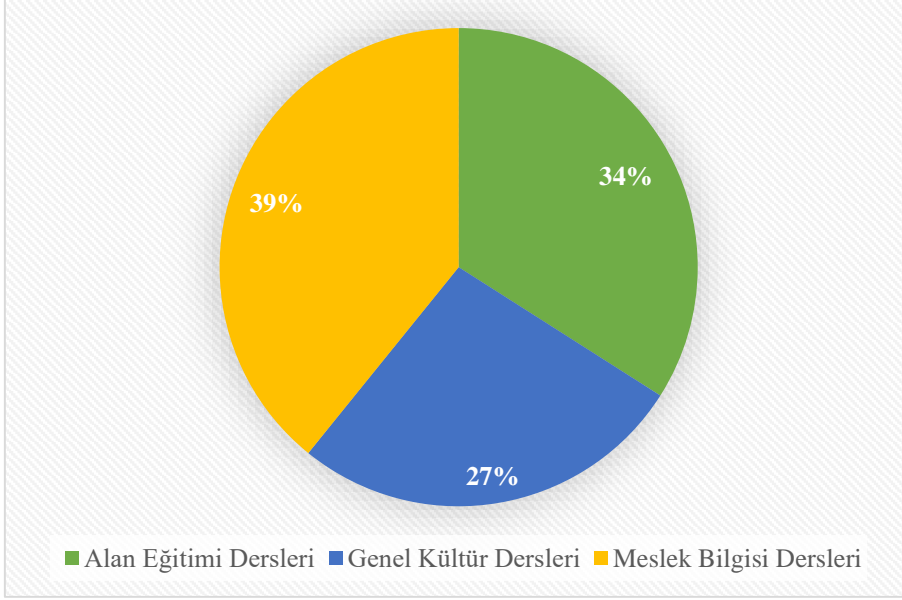
Dersler	Toplam Ders Sayısı	Toplam Ders Saati	Toplam Ders Kredisi
Alan Eğitimi Dersleri	33	80	122
Genel Kültür Dersleri	26	53	84
Meslek Bilgisi Dersleri	38	64	160
Toplam	97	197	366

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 8’de DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 2018-2019 eğitim öğretim yılına ait öğretim planının ders dağılımları belirtilmiştir. Öğretim planında bulunan toplam 97 dersin 33’ünü alan eğitimi dersleri, 26’sını genel kültür dersleri, 38’ini ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır. Toplam sayısı 197 olan ders saatlerinin; 80’i alan eğitimi derslerine, 53’ü genel kültür derslerine, 64’ü de meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır. İlgili öğretim planında bulunan derslerin toplam 366 olan kredi

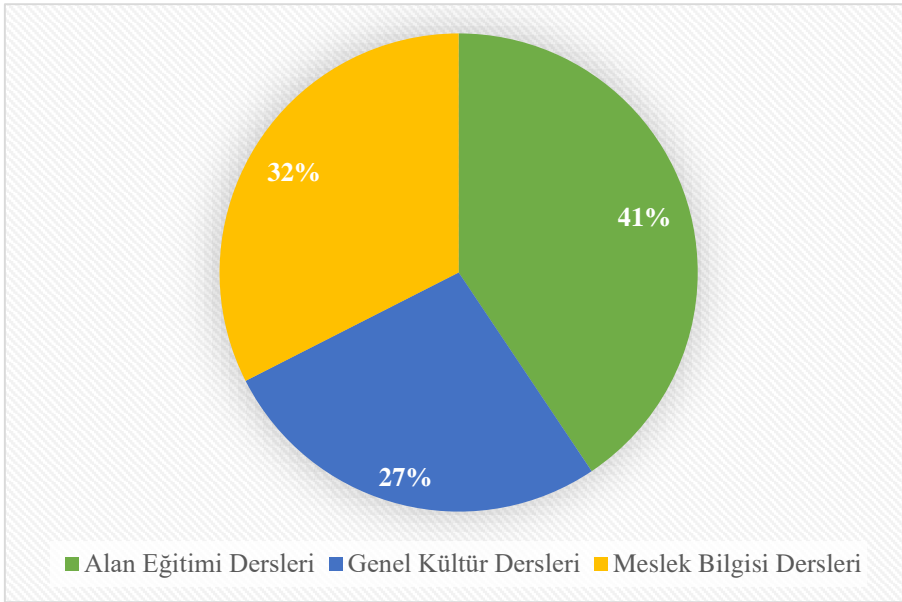
sayılarını ise; 122 krediyle alan eğitimi dersleri, 84 krediyle genel kültür dersleri, 160 krediyle ise meslek bilgisi dersleri oluşturmaktadır.

Belirtilen 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planının daha önce değinilen öğretim planlarına göre önemli farklılıklar içerdiği görülmektedir. İlgili öğretim planında en fazla ders sayısı meslek bilgisi derslerine, en fazla ders saati alan eğitimi derslerine aittir. Meslek bilgisi derslerinin toplam kredi sayısı hem alan eğitimi hem de genel kültür derslerine göre daha fazladır.

Şekil 11. 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısı dağılımının grafik ile gösterimi (%)

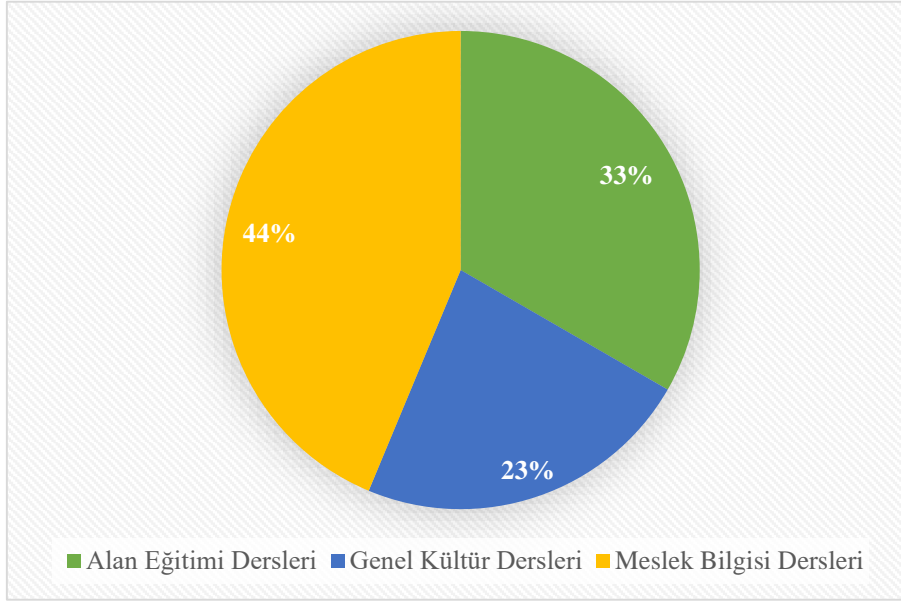
Şekil 11’de belirtildiği üzere 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders sayısının %34’ü alan eğitimi, %27’si genel kültür, %39’u meslek bilgisi derslerine aittir.

Şekil 12. 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders saati dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 12’de ise 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam saatinin %41’i alan eğitimi, %27’si genel kültür, %32’si meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

Şekil 13. 2018-2019 eğitim öğretim Yılı DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planında bulunan toplam ders kredisi dağılımının grafik ile gösterimi (%)

Şekil 13’te 2018-2019 eğitim öğretim yılı DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planında bulunan derslerin toplam kredisinin %33’ü alan eğitimi, %23’ü genel kültür, %44’ü de meslek bilgisi derslerine ait olduğu belirtilmiştir.

Tablo 9.

2000-2019 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Öğretim Planından Kaldırılan Alan Eğitimi Dersleri

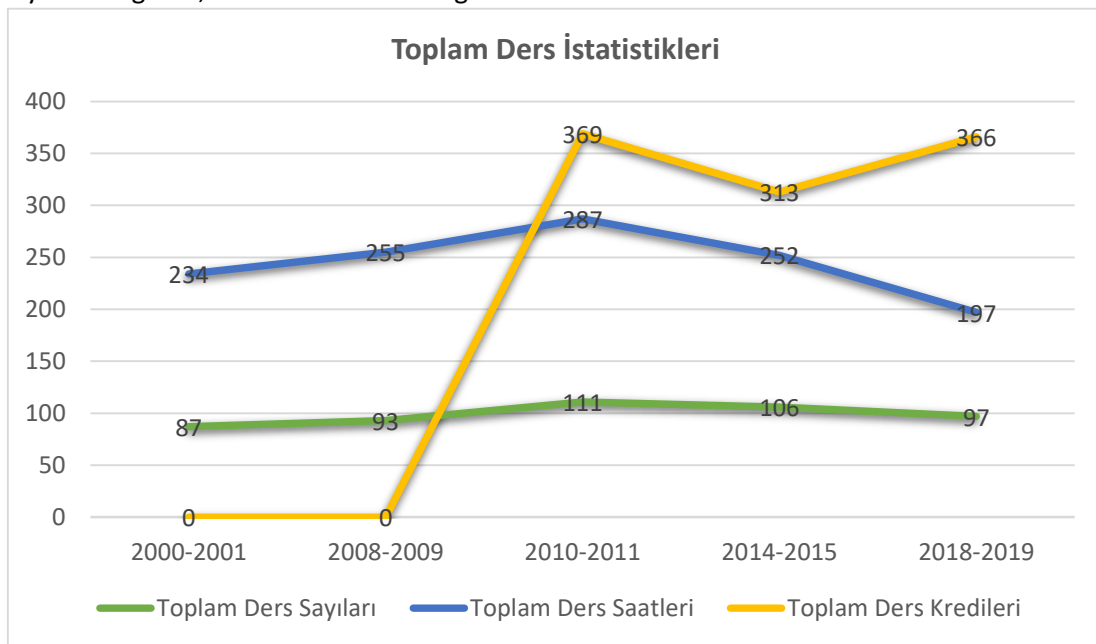
Fiziki Coğrafya Dersleri	Alan Eğitimi	Beşeri Coğrafya Dersleri	Alan Eğitimi	Karma Alan Eğitimi Dersleri
Jeomorfolojinin Temelleri		Türkiye’nin Beşeri Coğrafyası		Genel Coğrafya
Harita Bilgisi ve Kartografya		Türkiye’nin Coğrafyası	Ekonomik	Mekan Analizi
Toprak Coğrafyası		Yerleşme Coğrafyası		Uzaktan Algılama
Hidrografya (Akarsular Göller)	(Akarsular ve)	Türkiye’nin Jeopolitiği		Coğrafya Araştırma ve Yöntem İstatistikleri
Paleocoğrafya		Enerji ve Yeraltı Kaynakları		Bölgesel Türkiye Coğrafyası
Ekosistem Coğrafyası	Ekolojisi ve	Turizm Coğrafyası		Türkiye’nin Doğal Mirası

Klimatoloji	Türkiye'nin Kültürel Mirası	Coğrafya ve Bölge Planlaması
Klimatoloji Metotları	Türkiye'nin Coğrafyası	Kültürel Coğrafyada Alan Araştırmaları
Uygulamalı Klimatoloji	Sürdürülebilir Coğrafi Temelleri	Kalkınmanın Mesleki Yabancı Dil
Türkiye Ovalarında Yararlanma	Araziden Dünya Ekonomik Coğrafyası	Alan Eğitiminde Araştırma Projesi
Türkiye'nin Platolarında Yararlanma	Dağları ve Araziden Kır ve Kent Yerleşmelerinde Arazi Kullanımı	
Yapısal Jeomorfoloji	Kır-Kent Mirası	
Doğanın Dili	Beşeri Coğrafyanın Dili	
Jeomorfoloji		

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programında ilgili yıllar arasında uygulan öğretim planları incelendiğinde bazı alan eğitimi derslerinin, 2018-2019 eğitim öğretim yılında YÖK tarafından uygulanan yeni öğretim planının devreye girmesiyle kaldırıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 9'de 2000-2019 yılları arasında kaldırılan alan eğitimi dersleri belirtilmiştir. Toplamda 37 alan eğitimi dersi kaldırılmıştır. Kaldırılan 37 dersin; 14'ü fiziki coğrafya alan eğitimi, 13'ü beşerî coğrafya alan eğitimi, 10'uda karma alan eğitimi derslerine aittir.

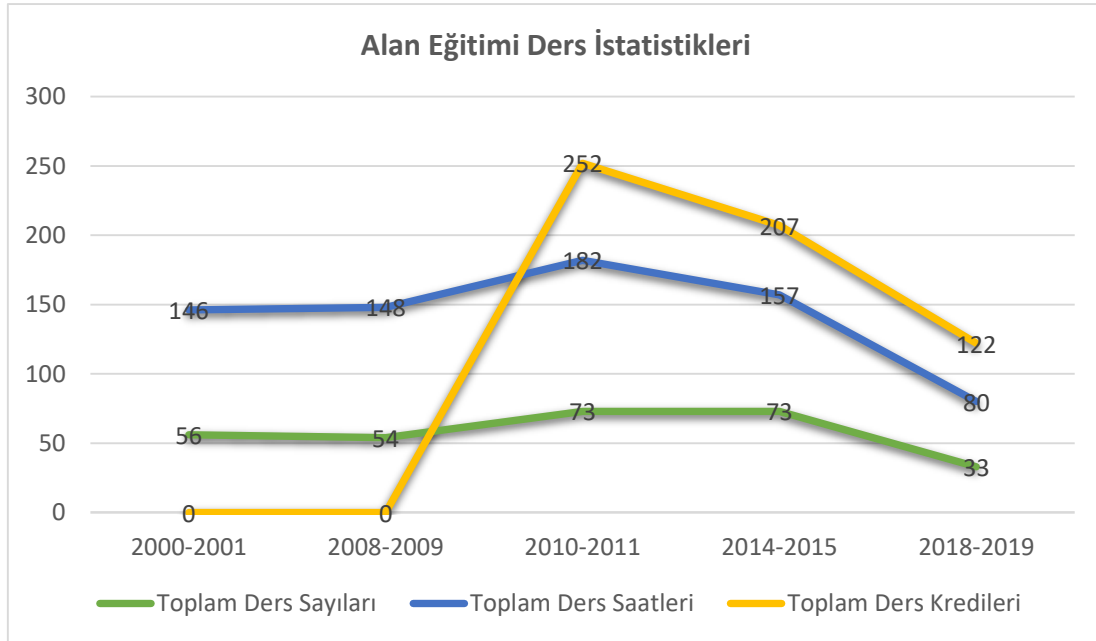
Şekil 14. DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planları toplam ders istatistikleri

Şekil 14'te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programında 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında uygulanan öğretim planlarında bulunan derslerin; toplam ders sayısı, ders saatleri ve ders kredileri grafik halinde belirtilmiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 87 olan ders sayısı, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 93'e, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 111'e yükselmiştir. Toplam ders sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 106'ya, 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise 97'ye düşmüştür. Toplam ders sayısı önce yükselme eğilimi gösterse de son iki öğretim planında düşüş eğilimi göstermiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 234 olan ders saati, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 255'e, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 287'ye yükselmiştir. Toplam ders saati sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 252'ye, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 197'ye düşmüştür. Toplam ders saati sayısı önce yükselme eğilimi gösterse de son iki öğretim planında düşüş eğilimi göstermiştir.

Şekil 14'te belirtilen toplam ders kredileri eğrisi 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında belirtilmediği veya eksik belirtildiği için 0 olarak gösterilmiştir. Ders kredisi sayısı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 369'dur. Bu sayı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 313'e düşmüştür. 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 366'ya yükselmiştir.

Şekil 15. DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planları alan eğitimi ders istatistikleri

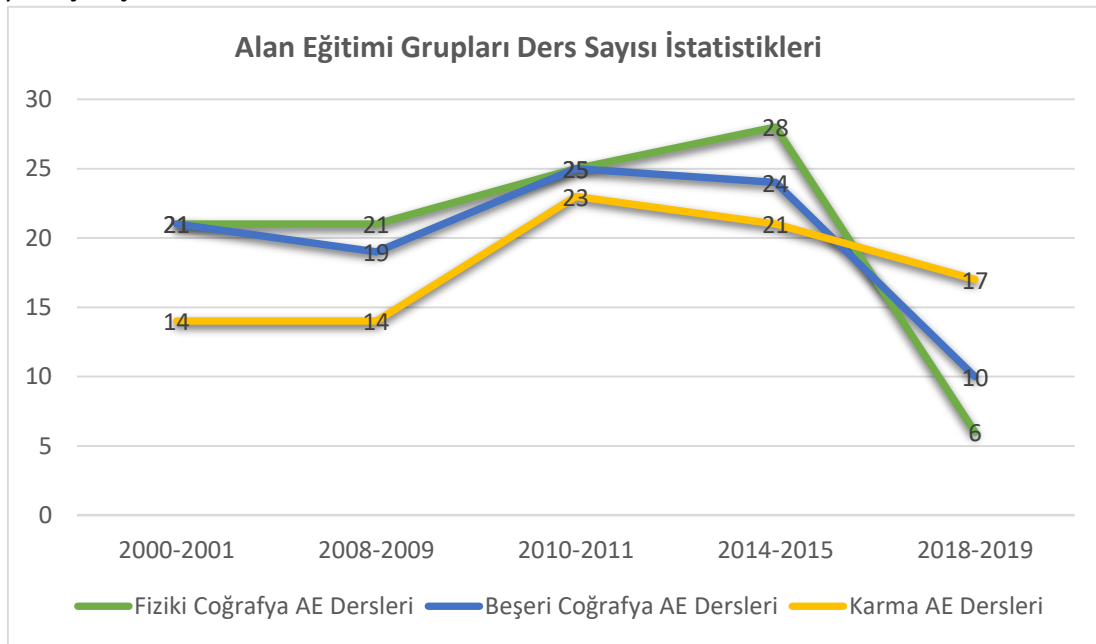
Şekil 15'te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programında 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında uygulanan öğretim planlarında bulunan alan eğitimi derslerinin; ders sayısı, ders saatleri ve ders kredileri grafik halinde belirtilmiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 56 olan alan eğitimi ders sayısı, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 54'e düşmüştür. 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 73'e yükselmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise yine 73 ders bulunmaktadır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise 33'e düşmüştür. Toplam alan eğitimi ders

sayısı önce inişli çıkışlı bir eğilim gösterse de 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında dramatik bir düşüş göstermiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 146 olan alan eğitimi ders saati, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 148'e, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 182'ye yükselmiştir. Toplam alan eğitimi ders saati sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 157'ye, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 80'e düşmüştür. Toplam alan eğitimi ders saati sayısı önce yükselme eğilimi gösterse de son iki öğretim planında düşüş eğilimi göstermiştir.

Şekil 15'te belirtilen toplam alan eğitimi ders kredileri eğrisi 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında belirtilmediği veya eksik belirtildiği için 0 olarak gösterilmiştir. Alan eğitimi ders kredisi sayısı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 252'dir. Bu sayı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 207'ye, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 122'ye düşmüştür.

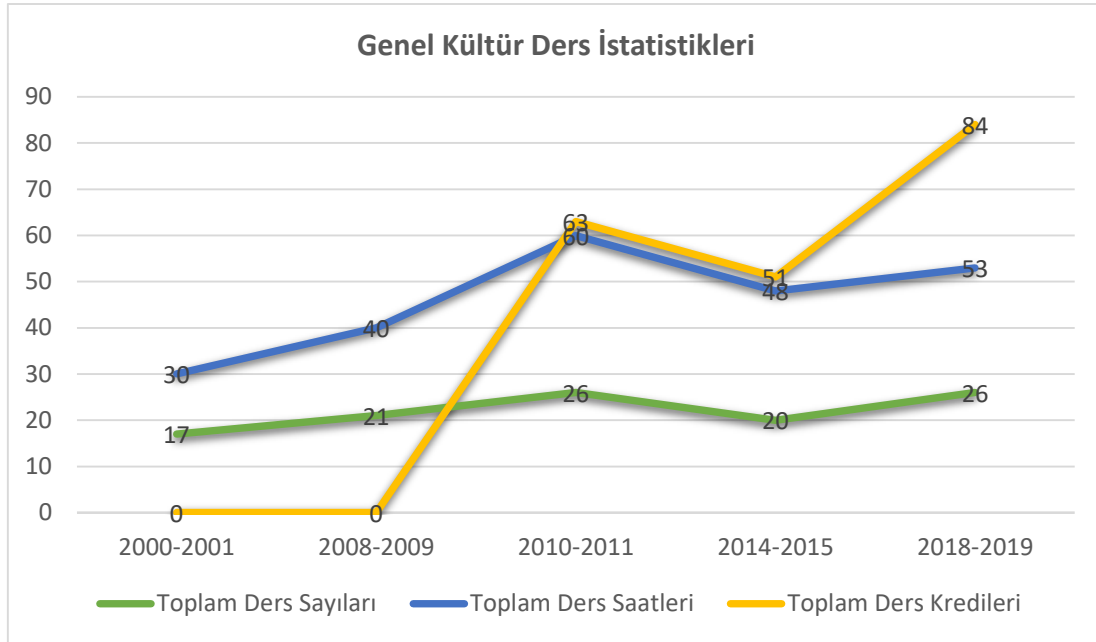
Şekil 16. DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planları alan eğitimi grupları ders sayısı istatistikleri

Şekil 16'da DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği öğretim planları alan eğitimi derslerinin gruplandırılmış halinin istatistikleri belirtilmiştir.

Şekle göre fiziki coğrafya AE derslerinin sayısı 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında 21'dir. Bu sayı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 25'e, 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı öğretim planında 28'e yükselmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise 6'ya düşmüştür.

Beşerî coğrafya AE derslerinin sayısı ise 2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında 21'dir. Bu sayı 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 19'düşmüştür. 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında bir artış göstererek 25'e yükselmiştir. Beşerî coğrafya AE derslerinin sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 24'e, 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise 10'a düşmüştür.

Karma AE derslerinin sayısı 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında 14'tür. Bu sayı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 23'e yükselmiş, 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 21'e, 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise 17'ye düşmüştür.

Şekil 17. DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planları genel kültür ders istatistikleri

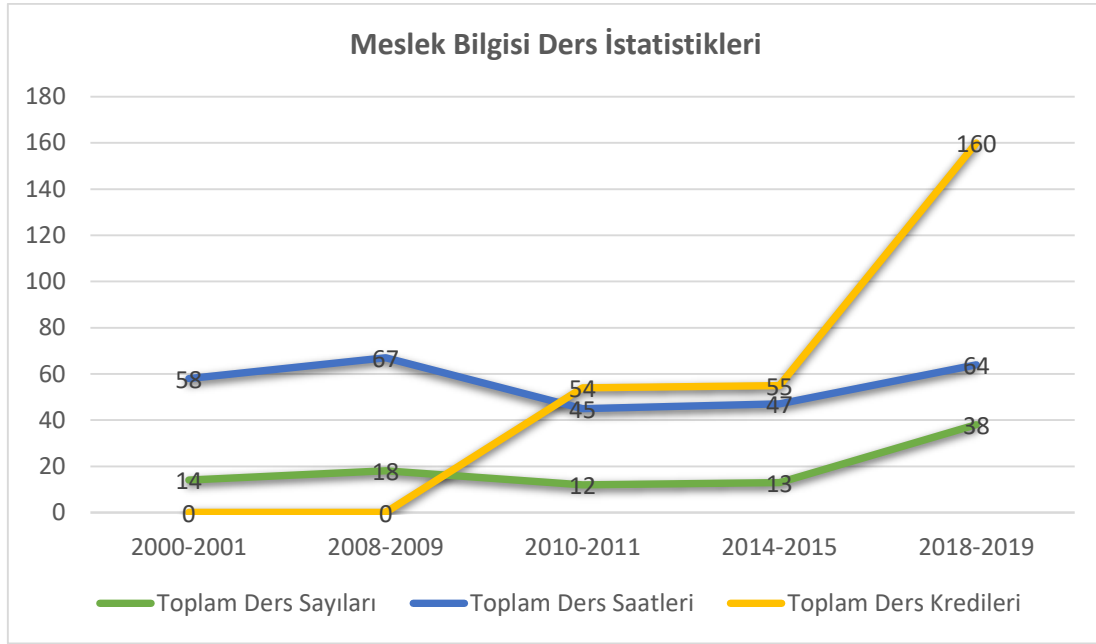
Şekil 17'de DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programında 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında uygulanan öğretim planlarında bulunan genel kültür derslerinin; ders sayısı, ders saatleri ve ders kredileri grafik halinde belirtilmiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 17 olan genel kültür ders sayısı, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 21'e, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 26'ya yükselmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 20'ye düşmüştür. 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise tekrar 26'ya yükselmiştir. Toplam genel kültür ders sayısı önce inişli çıkışlı bir eğilim göstermiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 30 olan genel kültür ders saati, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 40'a, 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 60'a yükselmiştir. Toplam genel kültür ders saati sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 48'e düşmüştür. 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise yeniden yükselme eğilimi göstererek 53'e yükselmiştir.

Şekil 17'de belirtilen toplam genel kültür ders kredileri eğrisi 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında belirtilmediği veya eksik belirtildiği için 0 olarak gösterilmiştir.

Genel kültür ders kredisi sayısı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 63'tür. Bu sayı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 51'e düşmüş, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 84'e yükselmiştir.

Şekil 18. DEÜ BEF coğrafya öğretmenliği öğretim planları meslek bilgisi ders istatistikleri

Şekil 18’de DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programında 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında uygulanan öğretim planlarında bulunan meslek bilgisi derslerinin; ders sayısı, ders saatleri ve ders kredileri grafik halinde belirtilmiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 14 olan meslek bilgisi ders sayısı, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 18’e yükselmiştir. 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında 12’ye düşmüş, 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 13’e yükselmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılı planında ise önemli bir yükseliş göstererek 38’e yükselmiştir.

2000-2001 eğitim öğretim yılı öğretim planında toplam 58 olan meslek bilgisi ders saati, 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planında 67’ye yükselmiştir. 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 45’e düşmüştür. Toplam meslek bilgisi ders saati sayısı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 47’ye, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında 64’e yükselmiştir.

Şekil 18’de belirtilen toplam meslek bilgisi ders kredileri eğrisi 2000-2001 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında belirtilmediği veya eksik belirtildiği için 0 olarak gösterilmiştir. Meslek bilgisi ders kredisi sayısı 2010-2011 eğitim öğretim yılı öğretim planlarında 54’tür. Bu sayı 2014-2015 eğitim öğretim yılı öğretim planında 55’e düşmüş, 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğretim planında ise 160’a yükselmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar ve ilgili sonuçlara bağlı olarak öneriler sunulmuştur. Araştırmanın sonuçları maddeler halinde şu şekilde sıralanabilir:

- Çalışmada birbirinden önemli farklılıklar gösteren 2000-2001, 2008-2009, 2010-2011, 2014-2015, 2018-2019 eğitim öğretim yıllarına ait öğretim planları detaylı olarak incelenmiştir. Yıllar içerisinde öğretim planlarında bulunan alan eğitimi ders sayılarının, ders saatlerinin ve ders kredilerinin önemli ölçüde düştüğü tespit edilmiştir.

- Fiziki coğrafya, beşeri coğrafya ve karma alan eğitimi derslerinin tümünün sayısı son uygulanan öğretim planında dramatik bir düşüş göstermiştir. İncelenen öğretim planlarının zaman aralığını gösteren 2000-2019 yılları arasında 14 fiziki coğrafya, 13 beşeri coğrafya, 10 karma alan eğitimi dersi olmak üzere toplam 37 alan eğitimi dersi kaldırılmıştır.
- İlgili öğretim planlarında bulunan genel kültür ve meslek bilgisi derslerinin ders sayıları, ders saatleri, ders kredilerinin tamamı artmıştır. Yıllar içerisinde alan eğitimi dersleri güç kaybederken, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri güç kazanmıştır. Söz konusu durum ana bilim dalında verilen alan eğitimi için son derece olumsuz bir gelişmedir.
- Mevcut öğretim planı, DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği resmi internet sayfasında bulunan temel kazanımları karşılama yeterliği, alan eğitimi derslerinin bazılarının kaldırılması, ders sayısının, saatinin ve kredisinin düşürülmesi nedeniyle azalmıştır.
- İlgili öğretim planı, MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri arasında bulunan “Mesleki Beceri ile Tutum ve Değerler” kriterlerini karşılamakta yeterlidir ancak “Mesleki Bilgi” kategorisi içerisinde bulunan “Alan Bilgisi” ve “Alan Eğitimi Bilgisi” yeterliğini olumsuz etkilemiştir.
- Mevcut öğretim planında genel kültür ve meslek bilgisi derslerinin sayı, saat ve kredilerinde uygulanan artış genel kültür ve meslek bilgisi yeterliği için olumlu gelişmelerdir.
- Gerçekleştirilen değişimler sonrası var olan öğretim planı, öğrencilerin KPSS yeterliğini alan bilgisi testinde olumsuz, eğitim bilimleri ve genel kültür testlerinde olumlu etkilemesi olasıdır.
- Eski öğretim planlarında bulunan “Coğrafyada Alan Araştırmaları” dersinin halihazırda kullanılan planda olmaması öğrencilerin araştırma yeterliği için olumsuz bir gelişmedir.

Öneriler:

- Ülkemizdeki tüm coğrafya öğretmenliği programları ile DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının öğretim planları yeniden düzenlenmelidir. Özellikle alan eğitimi derslerine eski öğretim programlarında olduğu gibi gerekli önem tekrar verilmelidir.
- Fiziki coğrafya alanının temel derslerinden olan; Jeomorfoloji, Harita Bilgisi ve Kartografya, Toprak Coğrafyası, Hidrografya, Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası ve Klimatoloji; Beşeri coğrafya alanının temel derslerinden olan; Türkiye’nin Beşeri Coğrafyası, Türkiye’nin Ekonomik Coğrafyası, Yerleşme Coğrafyası, Enerji ve Yeraltı Kaynakları ve Turizm Coğrafyası; karma alan eğitimi derslerinden Mekan Analizi ve Bölgesel Türkiye Coğrafyası dersleri tekrar öğretim planlarına dahil edilmelidir.
- Öğretim planları yeniden düzenlenirken ders sayısı, saati ve kredilerinin belirlenmesi aşamasında DEÜ BEF Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim üyelerinin görüşlerine başvurulmalıdır. Dersler seçilirken öğretim üyelerinin uzmanlık alanları dikkate alınmalıdır. Plandaki derslere KPSS alan sınavında kullanılan konu başlıklarına göre ağırlık verilmelidir.
- DEÜ BEF Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı’nın öğretim planları çağdaş teknoloji dersleri (Coğrafi Bilgi Sistemleri, Uzaktan Algılama) ve mesleki ağırlıklı yabancı dil eğitimi gibi dersler ile daha çok desteklenmelidir. Ana bilim dalının CBS laboratuvarının teknolojik donanım ve güncel program ihtiyaçları giderilmelidir.
- Ana bilim dalı öğrencilerinin alan eğitimlerine destek olmak amacıyla istedikleri kaynaklara ulaşabilecekleri “Coğrafya Alan Kütüphanesi” oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Doğanay, H. (1994). Türkiye Beşerî Coğrafyası. Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi (2021). Eğitim. Erişim Adresi: https://bef.deu.edu.tr/cog/?page_id=736
- Gümüşçü, O. (2019). Fuat Sezgin Anısına Bilim Tarihine Yeni Bakışlar: Türk Coğrafya Çalışmalarına Genel Bir Bakış: Dün-Bugün-Yarın. 157-244. Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin.
- Gümüşçü, O. ve Karakaş Özür, N. (2016). Türkiye’de Modern Coğrafyanın Kuruluşu ve Örgütlenmesi. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. 32 (93), 105-148.Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aamd/issue/44029/542432>
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 2000-2001 Eğitim Öğretim Yılı Coğrafya Eğitimi A.B.D Öğretim Planı.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 2008-2009 Eğitim Öğretim Yılı Coğrafya Eğitimi A.B.D Öğretim Planı.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı Coğrafya Eğitimi A.B.D Öğretim Planı.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Coğrafya Eğitimi A.B.D Öğretim Planı.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Coğrafya Eğitimi A.B.D Öğretim Planı.
- Koçman, A. (1999). Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları. Ege Coğrafya Dergisi, 10, 1-14, İzmir.
- ÖSYM. (2020, 5 Ağustos). Türkiye Cumhuriyeti Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Türkiye’deki Coğrafya Programları (2020 Yükseköğretim Kurumu Sınavı (YKS) ve Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, Ankara. Erişim Adresi: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/YKS/tkilavuz13082020.pdf>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.